

משום דאמר קרא "סלת מנחה תמיד". הרי היא כמנחת תמידין, מה מנחת תמידין דוחה שבת [שכתוב גבי שבת "על עולת התמיד"] אף זו דוחה שבת.

רבא אמר: מה טעם לא תאפה מאתמול, לפי שכתוב "על מחבת בשמן תעשה", מלמד שטעונה כלי שרת לאפייתה, ואי אפי לה מאתמול הרי איפסיל ליה בלינה, כיון שכבר נתקדשה בכלי שרת באפייתה, וכמו ששינו במסכת מעילה, שהמנחות משקדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה ואם כן מוכח מזה שאפייתה בשבת כדי שלא יפסל בלינה⁽²⁵⁾.

תניא בברייתא כוותיה דרבא: מזה שכתוב "על מחבת", מלמד שטעונה כלי.

וממשיכה הברייתא לדרוש את הפסוק הזה:

מזה שכתוב "בשמן" — לחוסוף לה שמן.

וכמבואר להלן מהי ההוספה.

ואיני יודע כמה נחשב להוספה, הריני דן: נאמר כאן "שמן" במנחת חביתין, ונאמר להלן במנחת נסכים של כבשים של תמיד "ועשרון סלת כלול בשמן", מה להלן במנחת נסכי התמיד וכן בכל נסכים של כבשים כתוב שם "רבע ההין" דהיינו שלשת לוגין לעשרון סולת, אף כאן בחביתין שלשת לוגין לעשרון סולת, ולפי זה נלמד דרובי שמן היינו שלשת לוגין, ושלא כמנחת נדבה, שדינה יבואר להלן.

או בלך לדרך זו בלימודך, ותלמד ממנחת נדבה: נאמר כאן בחביתין שמן, ונאמר גם במנחת נדבה "ויצק עליה שמן", מה להלן לוג אחד לעשרון [כמו שלומדים לקמן בפרק שתי מידות מזה שכתוב [ויקרא יד, כא] "ועשרון סלת אחד כלול בשמן למנחה ולוג שמן"] אף כאן לוג אחד.

שרת לא מקדשין שלא בזמן, דהיינו אם קידש לחם הפנים בערב שבת לא קידשו השולחן כיון שזמן הסידור הוא בשבת, ואם כן הרי יכול לעשותו במחבת ולא יפסל בלינה כיון שלא קידשו המחבת שהרי זמן האפייה הוא בשבת. ותירצו התוספות, שכיון שכתבה התורה שיעשה את זה במחבת, אם כן מבואר שהמחבת מקדשת בכל אופן, ולכך אף שהוא יקדש שלא בזמנו גם תקדש המחבת שכן הוא דין התורה שהמחבת מקדשת.

עוד תירצו התוספות שכיון שאי אפשר לקדש אותה בשבת אם כן זה נחשב הזמן שלה ואין זה נחשב שלא בזמנו ולכך הכלי שרת יקדש אותו. ובקרבן אורה כתב ליישב, שכל הדין שכלי שרת לא מקדשין שלא בזמן היינו רק במקום שאין זה הזמן של הדבר כגון בלחם שזמן

והכסף משנה פירש שהרמב"ם פסק כרבי דוסא, ודעת הרמב"ם, שביאור דברי הגמרא שתאיפנה נא ונאה היינו נאה שיהא הטיגון לאחר האפייה, ונא פרושו, שהאפייה בעצמה תהא מועטת, ולא כפרוש רש"י שהאפייה תהיה בדבר מבושל מעט ואופה אותה פעמים הרבה, אלא שהאפייה בעצמה תהיה מועטת, ולכך סבר הרמב"ם שאופה אותה רק מעט שזה פרוש דברי הגמרא תאיפנה נא.

25. התוספות ביארו שכונת דברי רבא שיעקר דחיית שבת נלמד מתעשה או מהרי היא לך כמנחת תמידין, רק שהסיבה שאף האפייה דוחה שבת היינו משום שאי אפשר לעשותו מערב שבת משום שהוא יפסל בלינה. והקשו התוספות, שהרי מבואר לקמן שכלי

נראה למי דומה מנחת חביתין.

דנין מנחת חביתין שהיא תבש"ט, דהיינו, שהיא תדירה ובאה חובה, ודוחה שבת וטומאה, מתבש"ט, שאף מנחת נסכי התמיד היא תדיר, באה חובה, דוחה שבת, דוחה טומאה, ולפיכך יש ללמוד זו מזו שהריהן דומות בכל אלו הדינים. ואין דנין חביתין שהיא תבש"ט ממנחת נדבה שאינו תבש"ט. דכל קרבן שאין קבוע לו זמן אינו דוחה שבת וטומאה.

או כלך לדרך זו: דנין חביתין שהן יג"ל שהיא מנחת יחיד של כהן גדול, ובאה בגלל עצמה, [ולא כנסכים של תמיד שהם חובת הזבח]. ויש עמה לבונה, ממנחת נדבה שאף בה ישנם כל אלו שסימנם יג"ל: יחיד, בגלל עצמה, לבונה, ואין דנין חביתין שיש בה יג"ל מנסכי תמידין שאינו יג"ל, שהם קרבן צבור ואינו של יחיד, ואינה באה בגלל עצמה, וכן אינם טעונים לבונה.

רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: כיון שאין להכריע ללמוד מן הדין מתבש"ט או מיג"ל, מן הכתוב נלמד למי דומה, שנאמר בחביתין: "סלת מנחה תמיד" — הרי היא לך כמנחת תמיד, מה מנחת תמידין שדינה ג' לוגין לעשרון, אף זו, מנחת חביתין, ג' לוגין לעשרון.

רבי שמעון אומר: ספק אחר יש כאן בשיעור השמן: ריבה כאן שמן [כמו שאמרנו לעיל "בשמן" להוסיף לה שמן,

ואיני יודע כמה] וריבה במנחת נסכים של כבשים שמן, ששיעור השמן במנחת נסכים הוא יתר על שיעור השמן שבמנחת נדבה [שאינה אלא לוג]. מה להלן, בכל נסכי כבש, השיעור הוא שלשת לוגין לעשרון, אף כאן, בחביתין, שלשת לוגין לעשרון.

או כלך לדרך זו, ריבה כאן בחביתין שמן, וריבה במנחת נסכי פרים ואילים שמן, מה להלן שני לוגין לעשרון שהרי לפר מביא שלשה עשרונים סולת וחצי ההין שמן שהם ששה לוגין, ביחס של שנים לעשרון, ובאיל מביא שני עשרונים ושלישית ההין שמן שהם ארבע לוגין, ביחס של שני לוגין לעשרון, ונלמד לחביתין אף כאן, שלמדנו לריבוי שמן, יביא שני לוגין לעשרון.

נראה מנחת חביתין למי היא דומה. דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה הבאה בעשרון, ולפיכך יש ללמוד חביתין מנסכי הכבש שהם עשרון סולת ושמונו ג' לוגין, ואין דנין מנחה הבאה עשרון ממנחה של נסכי פר ואיל, הבאה ב' וג' עשרונים. עד כאן הברייתא.

והוינן בה: הא גופא קשיא, אמרת שאנו לומדים מהפסוק "בשמן" להוסיף לה שמן, ומשמע שלומדים הוספה על השיעור הרגיל, וחדר תני: נאמר כאן שמן ונאמר במנחת נדבה שמן, ורצינו ללומדה ממנחת נדבה ששם נקבע השיעור הפחות ביותר לעשרון, והרי אם תלמד ששיעור השמן הוא לוג, כמו שנדבה, אין כאן כל הוספה?

לה זמן, אין את הדין שכלי שרת לא מקדשין שלא בזמנו, ולכך אף אם יקדש בערב שבת יפסל בלינה.

הסידור הוא בשבת, וכן מבואר לגבי קידוש קומץ בלילה אין זה זמנו כיון שהקרבנה רק ביום. אולם באפייה, כיון שהאפייה בעצמה אין

ומשנינן: **אמר אביי הרישא והסיפא הם שני תנאים ומאן תנא "בשמן" — להוסיף,** רבי שמעון היא. והוא מסתפק רק אם ללמוד מנסכי כבש או מנסכי פר ואיל, ובאמת צריך יותר מלוג אחד, כיון שלומדים בשמן להוסיף לה שמן.

ובדינא, מאן קא מהדר לומר "או כלך לדרך זו", לדרך ללמוד ממנחת נדבה — רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הוא. ולדעתו לא דורשים במנחת חביתים "בשמן" להוסיף לה שמן, אלא דורשים לה לקבוע לה שיעור שמן, כמו בנדבה.

רב הונא בריה דרב יהושע אמר: כולה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא. ומה שנסתפקנו שאפשר שרק לוג אחד נותנים בה, אף דיש פסוק להוסיף לה שמן, **והכי קאמר, שמסתפק התנא מה נלמד מ"בשמן"? האם אכן נדרש "בשמן" להוסיף לה שמן,** והיינו יתר על השיעור הרגיל **דאי לקבוע לה שמן** וללמד שיש בה שמן כשאר מנחות ולא שתהא חריבה, **הא לא צריך, שהרי כיון דכתיב בה "על מחבת" — כמנחת מחבת דמיוא,** וממילא ידוע שיש בה לפחות לוג שמן.

או דילמא, אינו בא "בשמן" אלא לקבוע לה שמן, וללמד שאינה חריבה ללא שמן כלל, **דאי לא כתב רחמנא "בשמן" הוה אמינא תיהוי כמנחת חוטא** שהיא חריבה [ומה שכתוב "על מחבת" אין זה ללמדנו שצריך שמן כמנחת נדבה אלא ללמדנו שיביאנה באותו כלי].

הדר, אמר רבי ישמעאל: תיהוי נמו דבא

הכתוב לקבוע לה שמן, עדיין תיתי מדינא שנותנים בה יותר מלוג, [וכפי שנידון בברייתא "נראה למי דומה" ודן דינא, ולא אתיא ליה, שהרי לא הוכרע מהיכן ללמוד דינו, אם מיג"ל או מתבש"ט **ואצרכא קרא "סולת מנחה תמיד"** שהרי היא כמנחת תמידין שהיא ג' לוגין שמן לעשרון, כדמסוים רבי ישמעאל מילתיה.

רבה אמר: כולה רבי שמעון היא. ומה שדנה הברייתא מהו שיעור השמן, אף שללוג אחד אין צריך פסוק — **"אילו לא נאמר" ללמוד זה קאמר. והכי קאמר: אמנם אם דרשת "בשמן" ודאי להוסיף לה שמן יתר על לוג היא באה, דאי לקבוע לה שמן,** וללמד שלא תהא חריבה כמנחת חוטא, **לא צריך הפסוק ד"בשמן", כיון דכתיב בה "על מחבת" הרי כמחבת דמיוא,** וודאי שאינה חריבה. ומזה שכתוב "בשמן", על כרחך, להוסיף לה שמן יותר מלוג.

ובא רבי שמעון לדרך מה הייתי סבור ללא דרשה זו: **ועד שלא יאמר "בשמן" יש לי ללמוד בדין,** אם שיעורה בלוג או בג' לוגין? **ודן דינא** האם דנין תשב"ט מתבש"ט או יג"ל מיג"ל, וכמו שאמרנו לעיל. ולבסוף **לא אתיא ליה** כיצד להכריע, **ואצרכא "בשמן" ללמד דצריך הוספת שמן** [ולא כנדבה, דשיעורה בלוג ואין זו הוספת שמן]. הדר **אמר רבי שמעון שעדיין יש לדרך אי הוספת השמן בחביתין היא שלשה לוגין כמנחת נסכים או תיהוי כמנחת פרים ואילים** דזה גם הוספה, שדינן בשני לוגים. הדר **אמר, דנין מנחה הבאה עשרון וכו' ומכאן הכריע** נא-ב ללמוד ממנחת נסכי כבשים ששיעורה ג' לוגין.